

Začínala jako novinářka v kulturním časopise, o něco později sbírala zkušenosti jako redaktorka Českého rozhlasu, se kterým spolupracuje dodnes. Když ale před 12 lety vyjela na svoji první cestu do Afriky, konkrétně do Rwandy, něco se změnilo. Silné zážitky spojené s poměrně nedávnou historií země, která si prošla genocidou, **Petru Lazákovou** zasáhly natolik, že se od té doby už nepřestala zajímat o rozvojové země. Vysílá o nich pravidelné pořady, píše články, spolupracovala s několika neziskovkami na různých rozvojových projektech, až zakotvila u malé organizace DORRA (Doctors for Africa/Asia). Je také autorkou charitativních cedéček pro děti a zrovna chystá další...

Hustá máma

Rwanda, Barma, Indonésie, Kambodža, Nepál, poušť v Maroku... to nejsou zrovna destinace z dovolenkového katalogu. Už na svatební cestu Petra Lazáková zamířila do jihovýchodní Asie, na cesty do zemí třetího světa se vydává i se svými dvěma malými syny. Země nejen ráda poznává, prostřednictvím neziskových projektů jim také přivádí pomoc. Petru jsem poznala nejprve jen po mailu jako příležitostnou autorku článků pro Pravý domácí časopis. Osobní setkání bylo ještě příjemnější. Ať už mi u voňavého kafe vypráví o pacientech v Indonésii s banálními zraněními, která ale mohou i zabít, o českých lékařích a dobrovolnících, kteří se tomu snaží zabránit, nebo o tvorbě cizokrajných pohádek, písniček a říkanek pro charitativní CD, vnímám z ní radost, zkušenosti i pokoru. Petra se narodila v pátek 13., prý těsně po půlnoci. Maminka doufala, že to stihne ještě 12. „Nestihla. Možná proto to se mnou někteří blízcí nemají jednoduché – někdy se bojím, abych moc nezasobila doktora Chocholouška. Ale své vrtochy každopádně mohu omlouvat tím pátkem třináctého.“ Mně osobně přijdou Petřiny vrtochy rozhodně sympatické ☺.

Petro, nakoukněme do tvých novinářských začátků. Jak ses při nich dostala k problematice rozvojových zemí?

Moje novinářské začátky byly docela vtipné. Jako vysokoškolská studentka jsem se zbláznila do hollywoodského trháku Titanic – a samozřejmě do Leonarda DiCapria. V jedné pozdní večerní hodině a po pár skleničkách vína jsem vyplodila příšernou pětistránkovou „vysoce filosofickou“ recenzi k tomuto filmu. Ráno jsem ji s už výrazně menší euforií poslala poštou do několika redakcí. Do dneška nemohu uvěřit, že se mi ozvalo pár odvážných redaktorů – mezi nimi i pán z časopisu Cinema. Při psaní pro Cinemu jsem zjistila, že by mě lákala práce v rádiu. Zašla jsem tedy na vrátnici Českého rozhlasu (internet a mobily tehdy byly ještě „v plenkách“). Starší milé paní vrátné jsem ostyčavě sdělila, že bych tam chtěla pracovat klidně i jako uklízečka. Paní zvedla telefon, vytočila kupodivu zahraniční redakci (ne úklidovou místnost) – a oni – světe div se – zrovna někoho na léto potřebovali. Začátky byly kruté. Byla jsem nejmladší v redakci. Ale nakonec jsem v Českém rozhlase 1 Radiožurnálu zůstala mnoho let – jako zahraniční redaktorka a moderátorka některých pořadů. V roce 2004 přišel asi ten klasický bod zlomu – cesta s Dětským fondem OSN (UNICEF) do Rwandy. Po návratu z Afriky jsem vytvořila hodinový pořad Třetí svět. A témata chudších zemí světa jsem už nikdy neopustila.

Čím tě Rwanda tak zasáhla, co ti nejvíc utkvělo v paměti?

Rwanda je nádherná země s velmi smutným příběhem. Během 100 dní trvající genocidy tam bylo vyvražďeno téměř milion lidí. Říká se, že každý Rwandán během toho masakru ztratil někoho blízkého. V roce 2004 to bylo 10 let od této hrůzy. Od hrůzy, kterou se žádný stát nepokusil zastavit. A to i přesto, že se dala očekávat, že se o ní vědělo! Ve Rwandě jsem se divila, smála a plakala snad každý den. Vzpomínám si třeba na okamžik těsně po přeletu. Když jsem vystoupila z letadla, říkala jsem si: „To je neuvěřitelné. Tady že byla před pár lety genocida?“

Hlavní město Kigali působilo jako normální město rozvojové země. Stála jsem v hotelu Milles Collines a koukala na bazén, u kterého lidé spokojeně relaxovali. Dříve z něj pily desítky lidí, když se schovávaly před vrahy. V mém pokoji se při genocidě tísnilo třeba 30 lidí. Teď jsem tam byla sama... Jenže vyjeli jsme z Kigali a genocida a její následky, bída a všudypřítomní sirotci se nám připomínali na každém kroku. Špinavé bosé děti nesoucí na zádech menší sourozence. V rukou drží kanystry na vodu, která je třeba 5 km daleko a je špinavá a infikovaná parazity, kteří postupně jejich těla ničí. Prostřílené zdi kostelů, ve kterých jsou ještě krvavé hadry lidí, kteří věřili, že v kostele je nikdo nezabije. Mýlili se...

Jaký jsi tam měla nejsilnější zážitek?

Byly dva. Poprvé jsem se rozbrečela, když jsem vešla do kostela, který měl zdi prostřílené jako cedník. Ve sklepeních byly páchnoucí rakve. Místní člověk mi říkal, že zabijáci vešli do kostela, všechny uprchlíky zavraždili, naskládali je do pyramidy a na její vrchol položili nahou ženu s dítětem u prsu. Ta žena měla zabodnutou větev mezi nohama. To prostě nepochopíš... Hodně dojatá jsem také byla, když se k nám ze tmy přiřítily maličké děti ze sirotčince. Jediné, co bylo dobře v té černé tmě vidět, byly jejich bílé zuby a rozzážené oči. Už asi nikdy neobejmu tolik dětiček najednou. Všechny umíraly na AIDS.

Rozumím, že takové zážitky tě změnily. Kudy se pak tedy ubírala tvoje pracovní cesta?

Po návratu jsem prostě najednou věděla, že chci v Rozhlase zpracovávat témata chudších zemí světa. Já jsem vystudovala Západoevropská studia – záležitosti týkající se EU. Ale pořad mi všechno kolem toho připadalo takové „umělé“. Ta témata afrických a asijských zemí jsou pro mě „reálnější, syrovější, hmatatelnější“.

Vlevo: Trojka, která pomáhá na Lomboku: Dalibor Stoszek (DORRA), Petra (DORRA) a Jana Wolfová (Kintari)
Vpravo: „Jedna z nejhezčích cest do práce – bez skútru bychom se do vesnice Ngolang vůbec nedostali.“

Tvůj první článek pro Pravý domácí časopis byl o Barmě. Jak ses dostala tam?

Barma byla součástí naší půlroční svatební cesty po jihovýchodní Asii. Zajímavé je, že jsme tam původně vůbec neplánovali jet. Barma byla tehdy ještě pod nadvládou generálů. Nevěděli jsme, co od té země očekávat. Ale kamarádi nás těsně před cestou přesvědčili, abychom jeli. A my si tu zemi pak zamilovali. Místní lidé byli milí, ochotní – ale také v nich byl takový zvláštní smutek. Nemohli se svobodně vyjadřovat, nemohli dělat, po čem toužili, nemohli cestovat – a uvědomovali si to, nebyly to žádné poslušné loutky. Věděli, že jinde je to jinak. Věděli, že jinde je svoboda. A mnoho z nich také znalo Václava Havla. Jejich národní hrdinka Su Tjij byla v té době zavřená v domácím vězení. A oni nám často říkali, jak moc by si přáli, aby u nich také byla „nějaká revoluce“, aby byli svobodní. Příběhy lidí, které jsme potkávali, nebo naopak už potkat nemohli (protože těsně před naším příjezdem „zmizeli“), nás dojímalý.

Když jsi zmínila svatební cestu, mohu se zeptat, co dělá tvůj manžel? Co se týče cestování, budete tedy asi ze „stejného těsta“, je to tak?

Martin dělá naštěstí něco úplně jiného než já – je úvěrový analytik. Takže rozumí číslům, za což má můj obdiv. Já mám totiž často problémy i s malou násobilkou. S Martinem jsme se seznámili na horách, které máme oba rádi ve všech ročních obdobích. Martin na rozdíl ode mne už tehdy cestoval do těch chudších zemí. Když jsme se společně rozhodli, že si uděláme takovou delší svatební cestu, někteří lidé nám říkali: „Co blázníte, vždyť za tu cenu můžete mít auto!“ No jo, jenže auto vám mohou kdykoli ukradnout, ale ty zážitky, ty společné vzpomínky... ty vám nikdo nikdy nevezme! V tomto jsme s manželem úplně stejní – a já si toho moc vážím!

Jaké další země jsi navštívila? Je možné říci, co ti která země dala?

Já si o sobě rozhodně nemyslím, že bych byla nějaká cestovatelka. Jsou lidé, kteří toho viděli a zažili mnohem více – zvláště v poslední době se s cestovateli roztrhl pytel, což je určitě dobře. Jen mi někdy přijde, že dříve lidé cestovali více za poznáním – chtěli opravdu něco vidět, cestování si opravdu vážili, vždyť dříve nemohli. Teď znám dost mladých lidí, kteří cestují za „atrakcemi“ nebo kvůli pocitu „byl jsem tady“. Netvrdím, že je to špatně – jen je to jiné. Cestování je daleko snazší a mnoho míst je dostupnějších než dříve. Když jsme dělali tu cestu po jihovýchodní Asii, složitě jsme se dostávali na mail, informace jsme

zjišťovali „pusou“ od místních lidí. Dnes jste online téměř všude a přes internet zjistíte skoro vše. Možná teď mluvím jako stará protivka – ale ty těžší podmínky a větší nutnost komunikace s místními při cestování měly své kouzlo. Jak jsem říkala, za srdce nás chytla Barma (která je teď už svobodnější a výrazně navštěvovanější), úžasný byl trekking v Nepálu (teď už je konec treku kolem Annapuren vyasfaltovaný), silné zážitky jsme měli v Kambodži (kde se vám ta smutná historie Rudých Khmérů velmi často připomíná), rádi vzpomínáme i na přejezd pouští ze západních egyptských oáz Siwa nebo na přenocování v poušti s dětmi v Maroku. A poslední měsíční cesta z letošních prázdnin s oběma našimi kluky do Indonésie (Sulawesi a Lombok) byla hodně osobní. Kvůli mojí práci na zdravotnickém projektu na Lomboku jsme se teď v té zemi cítili jako doma. A co mi ty cesty dávají? Dobrou náladu a asi to samé, co se snažím ukázat dětem – vědomí, že všude žijí lidé trochu jinak, mají jiné zvyky, jedí jiné jídlo, staví si jiné domy – ale je fajn to vidět, je fajn to poznat, je fajn tu jinakost respektovat. Člověk tím získá větší nadhled a více si uvědomuje souvislosti. Není pak tak úzkoprsý.

Jaké je cestovat do takovýchto zemí s malými dětmi?

Když bylo našemu prvnímu synovi Tomášovi dva a půl roku, vyrazili jsme s ním poprvé na delší cestu do Indonésie – na ostrovy Jáva, Bali a Lombok. Tomíka jsme na cestu připravovali a plánovali ji tak podrobně jako nikdy dříve. Ale odlétali jsme s tím, že když to s dítětem prostě nepůjde, skončíme někde u moře nebo v horách a v klidu si to užijeme tam. Ale ono to šlo – a dokonce lépe, než jsme mysleli. Důležité asi bylo, že my jsme byli při cestování šťastní – a to dítě zaručeně vnímá. Když vy jste spokojení, dáváte mu pocit bezpečí – pocit, že vše je tak jak má, nebo že se to brzy vyřeší. Cestujeme už s oběma dětmi. To, že jsme všichni tak dlouho a pořád dohromady – což se nám doma někdy prostě nepoštěstí – je také ohromné plus. A super je, že děti vám ukáží úplně jiný pohled na cestování a na navštívenou zemi. Zpomalíte, jdete více do hloubky... Výrazně vás přiblíží k místním lidem. Protože když kamkoli přijedete s dvěma modrookými blondatými kluky, máte dveře otevřené a levnější ceny – a to vůbec není špatné. © Na každé cestě mě děti stále překvapují. Tak třeba: jedete na skútru v šíleném slejváku po asfaltce (na které asfalt jen těžko najdete), jste promočený a zmrzlí do morku kostí, máte sevřený zadek a říkáte si, jak jste nespolehlivá matka... A syn vám do ucha křičí: „Mamíí, ty seš hustá. To je dobrodružůůž!“ Někdy mi připadá, že čím horší a „jednodušší“ podmínky naši synové mají, tím jsou spokojenější – hlavně když jsou s námi a cítí, že my jsme v pohodě. I proto

Petra Lazáková (* 1978)

- redaktorka Českého rozhlasu 1 Radiožurnálu, později vysílá pro děti na Rádiu Junior
- pracovala pro různé neziskové organizace, vydala charitativní CD pro Unicef a pro Adru
- nyní koordinátorka neziskové organizace Dorra - Doctors for Africa/Asia
- připravuje charitativní CD „Do Indonésie nejen za pohádkou“
- vdaná, synové Tomáš (9) a Matyáš (5)

to cestování prostě miluji – i v dešti i v bahně... i na Sulaweském pohřbu. Myslíš, že jim ta bůvolí krev, které tam nebylo málo, vadila? Tomáš zuřivě natáčel, Matyáš nemohl odtrhnout oči... A mně bylo blbě.

Mně by bylo taky. Ovlivnily tě nějak děti v tvoji práci?

Určitě! Po příjezdu z první cesty s malým Tomáškem mě napadlo udělat CD pro děti, na kterém by byly pohádky, říkanky a písničky z nějaké rozvojové země, a výtěžek z toho CD by pomohl dětem v té zemi, ze které jsou ty pohádky. Takže z CD by měly radost jak české děti (pobavily by se a dozvěděly se něco nového), tak děti v některých zemích Afriky nebo Asie. Vzniklo tedy CD „Do Afriky nejen za pohádkou“ pro UNICEF. Pohádky odvysílal i Český rozhlas a já jsem pak začala vytvářet dětské pořady o chudších zemích světa a o cestování pro Rádio Junior. Poté přišlo na řadu druhé CD „Do Sýrie nejen za pohádkou“ pro ADRA. Celkem ta CD výtěžila přes 1 milion Kč. Teď pracuji na třetím CD „Do Indonésie nejen za pohádkou“ pro DORRA. Je to pro projekt, na který dohlížím, takže vím o každé koruně a jsem zase jednou nohou zpátky v Indonésii.

Vím a psala jsi o tom i do PDČ, že jsi v některé zemi i ztratila iluze...

Iluze mi vzala především Afrika – konkrétně Etiopie. Tam jsem ztratila růžové brýle, které jsem měla při pohledu na pomoc rozvojovým zemím. Etiopie je země, ve které údajně působí nejvíce neziskovek na světě. V Etiopii nemá žádné velké zájmy nějaká konkrétní země, která by ji v minulosti kolonizovala. Proto je otevřená neziskovkám odkudkoli. Etiopie je zvyklá stále dostávat. Když nedostane od jednoho donora, dostane od jiného. A neziskovky tam někdy fungují jen jako předvoj obchodních zájmů vlády země, ze kterých ty neziskovky jsou. Viděla jsem na vlastní oči špičkové lékařské přístroje, které ležely ladem, protože je nikdo neuměl obsluhovat. Hned vedle luxusně vybavené nevyužívané laboratoře umírali úplně zbytečně pacienti... Když vidíte takové plýtvání a jeho následky, tak v tom prostě nemůžete jet dál...

Proto ses rozhodla pracovat na malém projektu...

Přesně tak. V Etiopii byl mimo jiné i lékař Dalibor Stoszek. I on byl zklamaný z těch velkých nákladných nefungujících zdravotnických projektů v Africe. Já jsem věděla o jednom přehledném vzdělávacím projektu české neziskovky Kintari na indonéském ostrově Lombok. Propojila jsem Dalibora s Janou Wolfovou, která ten projekt už přes deset let vede. Nápad byl napojit se na Kintari a rozšířit pomoc v dobře spolupracující komunitě lidí. Nejít pomáhat na zelenou louku – ale na místo, kde jsou na pomoc zvyklí, váží si jí a postupně si začínají pomáhat i sami. Takže vznikl naprosto jednoduchý projekt organizace DORRA (Doctors for Asia). Ve školách Kintari vyučujeme zdravotní vědu, což má ohromný úspěch. Děti si tím zároveň trénují angličtinu,

Nahoře: „Pohřeb Torajů na Sulawesi – Tomáš zuřivě natáčel, Matyáš nemohl odtrhnout oči... a mě bylo blbě.“ **Uprostřed:** Dvě organizace (DORRA a Kintari) ale jeden cíl – pomáhat tam, kde je potřeba. **Dole:** „Při naší první cestě do Indonésie bylo Tomáškovu 2,5 roku. Na skútru spokojeně spal i ztrácel dudlíky. Za dva roky jsme na skútru vezli o jednoho Lazáka více.“

Vlevo: „První služební výjezd na Lombok pacienti přežili ve zdraví, i když jsem sestřičku dělala já.“ **Vpravo:** Cédéčka „Do Afriky nejen za pohádkou“ (pro UNICEF) a „Do Sýrie nejen za pohádkou“ (PRO ADRA) udělala radost téměř 8 000 českých dětí a vytěžila více než 1 milion Kč pro holky a kluky v chudších zemích světa. Před Vánocemi vyjde Petřino třetí CD – Do Indonésie nejen za pohádkou.

Koukněte na:

www.dorra-doctors.cz

www.facebook.com/dorra.africa

www.lazakova.cz

ztrácejí strach z lékařů, nacházejí motivaci se třeba v budoucnu doktorem nebo sestřičkou stát a zároveň svoje znalosti předávají rodičům. A poblíž této školy – v malé školce v džungli – má DORRA ještě klasickou ordinaci, ve které léčíme lidi z okolí. K některým špatně se pohybujícím pacientům nebo nemocným novorozencům dojíždíme na skútru přímo k nim domů. Plánujeme ještě „mobilní kliniku“ v jedné tradiční sasacké vesničce. Každopádně pomáháme lidem s akutními potížemi a zraněními. Lidem, kteří by se jinak k lékaři obtížně dostávali.

Ty jsi koordinátorka, staráš se o komunikaci, ale to neznamená, že jsi nepřišla do kontaktu přímo s nemocnými. Je to tak?

To je právě úžasné na té mojí práci pro DORRA. Sáhnu si na všechno – i trochu na ty pacienty (kteří mají můj obdiv, že přede mnou neutekli). Když jsme projekt s Daliborem rozjížděli, pomáhala jsem, kde se dalo. Byla to smysluplná práce s konkrétními lidmi v nádherném terénu. Jen si to představte – ráno vstanete, sednete na skútr, jedete do džungle, tam postupně přijde třeba 60 místních lidí, pak dostanete kokos a jedete zpátky k moři domýšlet, jak to celé nastavit tak, aby to prostě dobře fungovalo. To byla radost! Nejsem misionářka – mě ta práce jen baví. A to, že tou svojí prací občas někomu pomohu, je super bonus.

Můžeš zmínit nějaké konkrétní příběhy místních lidí?

Je jich hodně. Ale jeden z nich perfektně dokládá, jak snadno a úplně zbytečně se může zdravý člověk zničit. Šlo vlastně o našeho prvního opravdového pacienta. Hodně jsme se na něm naučili. Ten pán je chudý farmář. Má malé rýžové políčko. Jednoho dne se mu do nohy zabodla velká tříska. Farmář ji vyndal, ale ránu neomyl a pokračoval v práci. Za několik dní se mu rána zanítila a začala ošklivě hnisat. Zkrátím to – když jsme toho pána objevili, měl nohu na amputaci. Z jedné třísky, z neošetřené rány! Spustě potíží se dá zabránit jednoduchými postupy. A o to my se teď na Lomboku snažíme.

Na Lomboku tě synové měli možnost pozorovat při práci, jak to vnímali?

Když vás dítě vidí i při práci, myslím, že si uvědomí, že nejste jen maminka – ale že máte v sobě ještě něco jiného, osobitého a že máte také svoje starosti. Kluci viděli lidi, se kterými pracuji. Lidi, kterým pomáháme. Viděli ty totálně odlišné životní podmínky. Poznali, jak moc je důležitá angličtina i opravdu základní znalost místních jazyků. A viděli, z čeho ten projekt DORRA vznikl – z jednoduchého nápadu. A to je to, co se snažíme našim klukům předat: Když máš nějaký sen, nápad – běž si za ním. Tře-

ba to nevyjde, no a co? Ale ty jsi to zkusil! Nebudeš se tím pak dlouho trápit – protože jsi udělal, co bylo v tvých silách. O tom je i jedna pohádka z toho nového CD. ☺

Je snadné v dnešní době sehnat dobrovolníky, aby se vydali do podobných oblastí?

Je to poměrně snadné. Vyjet s námi na Lombok chce opravdu hodně lidí – hlavně sestřiček a záchranářů. Stejně tak se hlásí i spousta studentů a pedagogů naší spřátelené organizaci Kintari. Bohužel občas se stává, že tito dobrovolníci postrádají sebereflexi. Někteří vidí jen nádherné exotické místo, možnost odsud vypadnout, dát svoje fotky na FB ve smyslu „já a místní děti, já na skútru, já na pláži, já hrdina“...

Čím podle tebe je, že se do dobrovolnictví ženou i takoví lidé?

Teď budu mluvit jako stará paní – ale myslím, že někteří (nechci zobecňovat!) mladí lidé v dnešní době dostávají spoustu věcí příliš snadno. Některým chybí pokora, snaha a pocit zodpovědnosti. Najednou nevědí kudy kam, neustále „se hledají“. Ty „hledáče“ nijak nehaním, hledám se také a asi věčně budu. Ale i přes to „hledání“ vnímám a přijímám odpovědnost za to, co dělám. Potřebujeme, aby to naši dobrovolníci dělali také. I když je člověk dobrovolníkem a nedostává zaplacení, jede z vlastního rozhodnutí. Vyjíždí za určitou organizací, měl by ji dobře prezentovat, respektovat její pravidla a nenarušovat její respekt u místních lidí. Prostě i dobrovolník má zodpovědnost. A pokud toto pochopí, je pro něj takový výjezd životní zkušeností k nezaplacení. A ti, co vydrží, jsou obvykle skvělí. Naši koordinátoři a čeští dobrovolníci jsou opravdu velmi schopní. Všem jim patří obrovský dík – bez nich bychom na Lomboku fungovat prostě nemohli.

Jaké jsou tvé další plány? Někjaké další „vrtochy pro Chocholouška“?

Myslím, že Chocholoušek by měl ze mě radost. Zrovna teď bych mu zaručila parádní práci, protože mi ty moje různorodé pracovní aktivity občas lezou na mozek. Můj momentální pracovní plán je dodělat třetí a možná poslední a nejvíce osobní CD „Do Indonésie nejen za pohádkou“ a zkvalitňovat pomoc, kterou DORRA poskytuje na Lomboku. A můj osobní plán je se trochu zklidnit, v klidu se přestěhovat do domečku na jednom vršku za Prahou a nedávat už tak zabrat mému trpělivému manželovi. A pak jednou, někdy, za pár let, spolu s ním (a dětmi – pokud budou chtít) objet svět v karavanu nebo si alespoň zopakovat a rozšířit naši asijskou svatební cestu. S lidmi, které máte rádi, je na jakýchkoli cestách moc dobře.